

УДК 336.14(477)

Соломіна Г.В.,
канд. екон. наук, доц. кафедри економічної
та інформаційної безпеки,
Гавриш О.С.,
викл. кафедри економічної та інформаційної безпеки,
Махницький О.В.,
старш. викл. кафедри економічної та інформаційної безпеки,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРАНСПАРЕНТНОСТІ БЮДЖЕТНОГО МЕХАНІЗМУ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Економічний розвиток країни значною мірою залежить від ефективного розподілу централізованого грошового фонду держави. Раціональні витрати бюджетних коштів сприяють збільшенню обсягів виробництва, активізації зовнішньоекономічної діяльності, адже видатки державного бюджету за своєю суттю покликані забезпечувати макроекономічну стабільність та суспільний добробут. Фінансова складова економіки України знаходиться у стані кризи, тому питання, які стосуються забезпечення прозорості бюджетної сфери в контексті формування механізму бюджетної транспарентності й ефективного управління державними фінансами, набувають особливого значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням, що стосуються повного та своєчасного розкриття інформації про стан формування та використання бюджетних фінансових ресурсів, присвячено багато публікацій Дем'янюка А., Кириленка О., Леонова О., Заводовської Я., Фролова С. та ін. Ними було вивчено зарубіжний досвід і обґрунтовано заходи, які можуть сприяти забезпеченню прозорості державного бюджету із залученням суб'єкта контролю за використанням бюджетних ресурсів. Проте, на нашу думку, не вирішеною частиною проблеми є відсутність методологічного забезпечення транспарентності бюджетного процесу.

Постановка завдання. Мета статті – узагальнення теоретичних, методичних положень і практичних рекомендацій забезпечення транспарентності бюджетного механізму в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Транспарентність бюджетного процесу означає доступність інформації про бюджет та показники його результативності кожному громадянину як на стадії його виконання, так і планування. Завдяки відкритості та прозорості забезпечується зворотній зв'язок між громадськістю та органом державної влади, визначаючи та підвищуючи рівень ефективності управління бюджетним процесом, з одного боку, та ступінь довіри до органів - з іншого.

Нормативно-правова база транспарентності бюджету є передумовою сучасної податково-бюджетної системи, що забезпечує рівність платників та одержувачів бюджетних послуг, слугує зміцненню економічного потенціалу та ефективності засобів державного регулювання економіки. Перш за все, Конституція України (ст. 34) гарантує громадянам право доступу до інформації, що включає її необмежене опрацювання, використання та розповсюдження, та встановлює (ст. 95), що бюджетна система України будується на засадах справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами і територіальними громадами [1].

Одним із основних принципів прозорості бюджетної системи України, як визначено у ст. 7 Бюджетного кодексу України, є принцип публічності та прозорості, котрий полягає в інформуванні громадськості з питань складання, розгляду, затвердження, виконання державного бюджету та місцевих бюджетів, а також контролі за виконанням, регулюючи питання, що стосуються витрат суспільних коштів [2]. Податковий кодекс описує джерела та порядок, прозорість наповнення відповідного бюджету.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної бюджетної політики, забезпечує оприлюднення [2, ст. 28]:

- 1) проекту закону про Державний бюджет України;
- 2) закону про Державний бюджет України з додатками, які є його невід'ємною частиною;
- 3) інформації про виконання Державного бюджету України за підсумками місяця, кварталу та року;
- 4) інформації про виконання зведеного бюджету України;
- 5) іншої інформації про виконання Державного бюджету України.

Серед інших нормативних актів, що регулюють питання доступності інформації, відзначаються Закони України: «Про інформацію» [3], «Про державну таємницю» [4], «Про порядок висвітлення

діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» [5]; «Про місцеве самоврядування в Україні» [6], Постанова Кабінету Міністрів «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» [7], відповідно до яких встановлюється, що органи та посадові особи місцевого самоврядування є підзвітними, підконтрольними і відповідальними перед територіальними громадами. Вони періодично, але не менш як два рази на рік, інформують населення про виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку, місцевого бюджету, з інших питань місцевого значення, звітують перед територіальними громадами про свою діяльність.

Інформація, що оприлюднюється, складається розпорядниками та одержувачами коштів Державного та місцевого бюджету України, органами Пенсійного фонду, фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування та подається ними для оприлюднення на єдиному веб-порталі використання публічних коштів.

З метою здійснення такого оприлюднення [8] передбачено створення порталу E-Data, на якому відбувається розміщення інформації про платіжні трансакції на єдиному казначейському рахунку і через який здійснюється відкритий доступ до неї, реалізується концепція «Прозорого бюджету» з наступним адміністрування єдиного веб-порталу [9]. Важливою вадою бюджетного процесу в Україні, що виникає на стадії прийняття і виконання, є його недостатня прозорість. У 2015 році перший крок щодо підвищення транспарентності бюджетного процесу було здійснено шляхом прийняття Закону України «Про відкритість використання публічних коштів» [8], однак, прийняття його в дію відкладалося. Крім того, відповідно до змін Бюджетного кодексу, виключно Міністерство фінансів України зобов'язується публікувати інформацію місячних та річних показників виконання бюджету, однак, з січня 2015 р. Державне казначейство України припинило розміщення на своєму офіційному сайті відповідної інформації, а Міністерство фінансів України публікує такі дані із запізненням, що не дозволяє оперативно оцінювати поточний стан публічних фінансів. Відсутність інформації щодо відповідності планових показників фактичним не дає можливості оцінити ефективність бюджетного планування та виконання бюджету.

Отже, система нормативно-правового забезпечення транспарентності управління фінансами представлена правовими актами як центральних органів державної влади, так і документами органів місцевого самоврядування. Втім варто зазначити, що система правового регламентування прозорості є недосконалою, причиною цього є широкий спектр учасників, а також багатогранність процесу управління.

З метою визначення критеріїв якісної оцінки прозорості бюджетів, необхідно враховувати демократизаційні інструменти існуючого механізму. Оскільки, в забезпеченні відповідного управління вирішальну роль відіграє організаційно-інституційний механізм, процес функціонування якого залежить від специфіки управління (він є однією з двох частин бюджетного механізму), та, в свою чергу, базується в основному на інструментах, які визначають правові та економічні елементи, організації міжбюджетних відносин. В умовах бюджетного процесу, можна констатувати факт появи сучасної практики програмно-цільового управління, до складу якої входять інструменти моніторингу та оцінки результативності, а також процедури демократичних погоджень.

Відсутність вичерпної інформації про методологію проведення оцінки транспарентності бюджетного процесу не дозволяє оцінити повноту, логічність підходів та об'єктивність зроблених висновків, оскільки апарат, що використовується дослідниками, оприлюднює лише результати. Загальновідомо, що основною складовою методологічної бази є визначення структури дослідження; підходів, прийомів, які використані; гіпотези, які будуть перевірятися; сукупності методів, що застосовуються для проведення дослідження. Виходячи з цього, розглянемо існуючі підходи оцінки транспарентності бюджету, що дозволить сформулювати вимоги та рекомендації для подальших досліджень.

До спеціалізованих ресурсів оцінки відкритості бюджетного процесу відноситься проект «Прозорість бюджетів регіонів та їхніх регіональних центрів в Україні» [10]. Концепція проекту направлена на оприлюднення інформації, згідно з якою прозорість, фінансова стійкість і формування регіональних конкурентних переваг є базовими принципами для ефективного функціонування органів влади в довгостроковій перспективі. Перевагами ресурсу є масив даних показників та об'єктів оцінки, що дозволяє порівняти різні міста України, наявність даних про бюджети областей та міст; можливість самостійно формувати власні рейтинги на основі обраних критеріїв за наявних даних. Проте, відсутня загальна методологія оцінки у відкритому доступі (сукупність методів, перелік показників та критеріїв їх оцінки); неможливість проведення поточного аналізу за відсутності оновлення даних ресурсу.

Індекс прозорості-участі-добросовісності місцевих бюджетів [11] надає можливість оцінювати та порівнювати місцеві бюджети України з точки зору їх наближення до максимальних значень показників прозорості та фіксувати кращі практики, які успішно функціонують. Сам індекс складається з 205 показників систематизованих у 5 окремих розділів, які охоплюють 4 основні стадії бюджетного процесу. Під час аналізу використовується бальна шкала, відповідно до якої кожен критерій індексу оцінюється від: найвище – проміжне - найнижче значення.

Для рейтингування міст, процесів та етапів соціально-економічної та бюджетної політики використовується інтервальна шкала із застосуванням кроку задоволення критеріїв індексу: 0-20% – незадовільний; 20-40% – мінімальний; 40-60% – обмежений; 60-80% – суттєвий; 80-100% – високий.

Серед позитивних складових ресурсу виокремлюється переважна більшість показників, що підтверджені відповідними документами; охоплюється весь бюджетний процес від планування, розробки до звітування. Серед значимих недоліків відзначається неможливість створення на базі існуючих оцінок власних рейтингів, показників з однаковою вагою балів (не виокремлені основні та додаткові показники – усі мають однакову вагу у балах), необґрунтована бальна шкала 1/0, 5/0 балів, інтервальна шкала із застосуванням кроку задоволення критеріїв індексу, значний обсяг інформації необхідний для запитів в органах влади.

Рейтинг прозорості міст [12] складається з 90 критеріїв (показників), об'єднаних у 13 розділів із зазначенням балів: інформація про роботу органів місцевого самоврядування; доступ та участь; закупівлі; житлова політика; бюджетний процес; фінансова та матеріальна допомога, гранти; соціальні послуги; кадрові питання; професійна етика та конфлікт інтересів; землекористування та будівельна політика; комунальні підприємства; комунальне майно; освіта.

Методологією передбачено існування 6 джерел інформації, які використовуються для нарахування балів: аналітичний висновок команди дослідників (A); перевірка відповідності стандартам, які передбачені Постановою Кабінету Міністрів України [13] про набори відкритих даних (D); аналіз веб-сайту (в дослідженні чітко відображається наявність чи відсутність відповідної інформації на офіційному або іншому спеціальному інтернет-ресурсі міської ради) (W); відповідь на інформаційний запит (I); інтернет-статистика (T); скарги громадян, рішення суду, відомості в авторитетних засобах масової інформації, публічні документи від громадських організацій та депутатів місцевих рад (S). Кожному джерелу інформації привласнено окрему літеру, що наводяться для кожного критерію рейтингу, з отриманням конкретного балу, що визначає його серед інших показників. Натомість, відсутня можливість власних оцінок, суб'єктивізм рейтингу, пов'язаний із використанням аналітичних висновків команди, бюджетний процес представлено фрагментарно, відсутня інформація про періодичність проведення оцінки та процедуру оновлення або актуалізації рейтингу, відсутні пояснення проведення перевірки відповідності стандартам, які передбачені Постановою Кабінету Міністрів про набори відкритих даних; аналізу веб-сайту, а також критеріїв відбору та їх переліку; проведення оцінки інтернет-статистики; відповідей на інформаційні запити.

До найбільш новітніх рейтингів, запроваджених у 2017 році, можна віднести E-data рейтинг та Індекс найкращих практик при здійсненні закупівель у системі PROZORRO [14].

Аналізуючи результати E-data рейтингу можна зробити висновок, що основними параметрами, які передбачають 5 груп та використовуються для формування рейтингу, є відсоток реєстрації розпорядників на порталі, кількість внесених документів, відсоток їх наповнення із інтервалом 0,2 до 1. Серед переваг системи можна віднести його максимальну автоматизованість, візуалізацію на мапі України, високий рівень охоплення органів місцевого самоврядування.

Індекс найкращих практик при здійсненні закупівель у системі PROZORRO (index.dozorro.org) лише частково відображає відкритість місцевих бюджетів, бо зосереджений виключно на аналізі практик проведення їх публічності. Сам індекс містить 4 набори оцінок за категоріями: прозорість; доступність; якість процедур; заохочення конкурентності. Методика індексу є відкритою, але не є ключовою, бо зосереджена, виключно, на одному етапі бюджетного процесу – етапі виконання. Такий підхід свідчить про те, що оновлена методологія, яка розробляється, може бути узагальнюючою та використовувати результати більш деталізованих індексів та рейтингів, акцентованих на певну стадію бюджетного процесу.

Висновки з проведеного дослідження. Застосування онлайн-ресурсів для розкриття інформації бюджетного процесу на всіх стадіях його виконання в Україні є необхідним для ефективного регулювання інформаційної сфери, оскільки вона є складовою частиною будь-якого розвиненого суспільства. Нормативне закріплення поняття прозорості в Бюджетному кодексі України має сприяти усуненню перешкод для реалізації його як принципу бюджетного права.

Підвищення транспарентності бюджетного процесу можливо досягнути за допомогою наведених вище демократизаційних інструментів та залучення досвіду інших країн з приводу відкритості бюджетної інформації. Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню якості бюджетного процесу, результативності його виконання та налагодженню сприятливих суспільних відносин.

Бібліографічний список

1. Конституція України: Закон України Верховна Рада України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Бюджетний кодекс України: Закон України від 07.10.2010 № 2592-IV [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-in/laws/main.cgi?nreg>.

3. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 № 2939 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.
4. Про державну таємницю: Закон України від 16.10.2012 № 3855-12 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>.
5. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації: Закон України від 19.03.2015 № 539/97-ВР [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/539/97-%D0%B2%D1%80>.
6. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon.kadrovik01.com.ua/regulations/8186/8190/460661/>.
7. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Постанова КМУ від 21.05.1997 № 996 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF>.
8. Про відкритість використання публічних коштів: Закон України від 11.02.2015 № 183-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/183-19>.
9. Адміністрування єдиного веб-порталу використання публічних коштів : Постанова КМУ від 14 вересня 2015 № 694 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/694-2015-%D0%BF>.
10. Прозорість бюджетів регіонів та їхніх регіональних центрів в Україні [Електронний ресурс]. - Режим доступу <http://budgets.icps.com.ua/>.
11. Індекс прозорості-участі-доброчесності місцевих бюджетів [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://probudget.org.ua>.
12. Рейтинг прозорості міст TransparentCities [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://transparentcities.in.ua>.
13. Про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних: Постанова КМУ від 21 жовтня 2015 р. № 835 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-%D0%BF>.
14. Індекс найкращих практик при здійсненні закупівель [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://index.dozorro.org>.

References

1. Verkhovna Rada Ukrainy (1996), *Konstytutsiia Ukrainy* [The Constitution of Ukraine], Zakon Ukrainy dated 28.06.1996 no. 254к/96-VR, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (access date December 30, 2017).
2. Verkhovna Rada Ukrainy (2010), *Budzhetniy Kodeks Ukrainy* [Budget Code of Ukraine], Zakon Ukrainy dated 07.10.2010 no. 2592-IV, available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-in/laws/main.cgi?nreg> (access date January 01, 2018).
3. Verkhovna Rada Ukrainy (2011), *Pro dostup do publichnoi informatsii* [About access to public information], Zakon Ukrainy dated 13.01.2011 no. 2939, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2939-17> (access date January 01, 2018).
4. Verkhovna Rada Ukrainy (2017), *Pro derzhavnu taiemnytsiu* [About the state secret], Zakon Ukrainy dated 16.10.2012 no. 3855-12, available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3855-12> (access date January 02, 2018).
5. Verkhovna Rada Ukrainy (2015), *Pro poriadok vysvitlennia diialnosti orhaniv derzhavnoi vlady, mistsevoho samovriaduvannia v Ukrainy zasobamy masovoi informatsii* [About the procedure of coverage of the activities of public authorities, local self-government in Ukraine by the mass media], Zakon Ukrainy dated 19.03.2015 no. 539/97-VR, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/539/97-%D0%B2%D1%80> (access date December 31, 2017).
6. Verkhovna Rada Ukrainy (2015), *Pro mistseve samovriaduvannia v Ukrainy* [On Local Self-Government in Ukraine], Zakon Ukrainy dated 21.05.1997 no. 280/97-VR, available at: <http://zakon.kadrovik01.com.ua/regulations/8186/8190/460661/> (access date January 02, 2018).
7. Kabinet Ministriv Ukrainy (1997), *Pro zabezpechennia uchasti hromadskosti u formuvanni ta realizatsii derzhavnoi polityky* [On Ensuring Public Participation in the Formation and Implementation of the State Policy], Postanova KМУ dated 21.05.1997 no. 996, available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF> (access date January 02, 2018).
8. Verkhovna Rada Ukrainy (2015), *Pro vidkrytist vykorystannia publichnykh koshtiv* [On the Openness of the Use of Public Funds], Zakon Ukrainy dated 11.02.2015 no. 183-VIII, available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/183-19> (access date January 03, 2018).
9. Kabinet Ministriv Ukrainy (2015), *Administruvannia yedynoho web-portalu vykorystannia publichnykh koshtiv* [About approval of the Administration of a single web portal for the use of public funds], Postanova KМУ dated 14.09.2015 no. 694, available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/694-2015-%D0%BF> (access date January 03, 2018).
10. *Prozorist biudzhetiv rehioniv ta yikhnikh rehionalnykh tsestriv v Ukrainy* [Transparency of budgets

of regions and their regional centers in Ukraine], available at: <http://budgets.icps.com.ua/> (access date January 04, 2018).

11. *Indeks prozorosti-uchasti-dobrochesnosti mistsevykh biudzhativ* [Index of Transparency-Participation-Integrity of Local Budgets], available at: <http://probudget.org.ua> (access date January 04, 2018).

12. *Reitynh prozorosti mist TransparentCities* [Rating of the transparency of cities], available at: <http://trans-parentcities.in.ua> (access date January 05, 2018).

13. Kabinet Ministriv Ukrainy (2015), *Pro nabory danykh, yaki pidliahaiut opryliudnenniu u formi vidkrytykh danykh* [About sets of data that are subject to disclosure in the form of open data], Postanova KМУ dated 02.10.2015 no. 835, available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-%D0%BF> (access date December 26, 2017).

14. *Indeks naikrashchykh praktyk pry zdiisnenni zakupivel* [The index of best practices in the implementation of procurement], available at: <http://index.dozorro.org> (access date January 06, 2018).

Соломіна Г.В., Гавриш О.С., Махницький О.В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРАНСПАРЕНТНОСТІ БЮДЖЕТНОГО МЕХАНІЗМУ В УКРАЇНІ

Мета. Узагальнення теоретичних, методичних положень і практичних рекомендацій забезпечення транспарентності бюджетного механізму в Україні.

Методика дослідження. Основні результати дослідження висвітлені за допомогою: діалектичного методу щодо пізнання економічних явищ та використані під час аналізу правового трактування забезпечення прозорості бюджетного процесу і теоретичних засад; системного підходу, що дозволив структурувати інструменти управління, в контексті формування взаємозв'язку між моніторингом та оцінкою існуючих практик публічної результативності.

Результати. Досліджено правове регламентування відкритості та доступності інформації забезпечення бюджетного процесу на всіх стадіях його функціонування; встановлено його недосконалість, що пов'язана з багатогранністю процесу управління та кількістю учасників. Визначено, що критерієм якісної оцінки транспарентності бюджетного механізму є демократизаційні інструменти: управління механізмом забезпечується організаційно-інституційними складовими та за використання програмно-цільового управління.

Встановлено, що існуючі практики оцінювання транспарентності бюджетних відносин мають розробки повномасштабного програмного забезпечення у частині автоматичних розрахунків, інтегровані у супутні он-лайн платформи та засоби технічного забезпечення.

Зауважено на необхідності удосконалення існуючого інструментарію оцінки місцевих бюджетів, що дозволить комплексно оцінити їх прозорість на всіх стадіях та рівнях бюджетного процесу.

Наукова новизна. Поглиблено науково-методичний апарат формування аналітичної бази системи показників існуючої практики розкриття інформації, що, на відміну від існуючого, надає можливість інтегрувати та погодити інструменти моніторингу, оцінки результативності із процедурою демократичних погоджень та сприяє забезпеченню транспарентності бюджетного механізму в Україні.

Практична значущість. Отримані результати дослідження можуть бути запропоновані для впровадження у державному секторі управління, що сприятиме створенню ефективної системи моніторингу забезпечення доступу громадськості до бюджетного процесу та інформування з питань складання, розгляду, затвердження та виконання місцевих бюджетів як на рівні окремої громади, так і по Україні загалом.

Ключові слова: транспарентність бюджету, демократизаційні інструменти, інтегровані он-лайн платформи.

Solomina H.V., Havrysh O.S., Makhnytskyi A.V. ENSURING THE TRANSPARENCY OF THE BUDGETARY PROCESS IN UKRAINE

Purpose. Generalization of theoretical, methodological and practical recommendations to ensure transparency of the budget mechanism in Ukraine.

Methodology of research. The main results of the study are highlighted using the dialectical method for the knowledge of economic phenomena and used in the analysis of legal interpretation to ensure the transparency of the budget process and theoretical foundations; a systematic approach that allowed the structuring of management tools in the context of establishing a relationship between monitoring and evaluating existing practices of public performance.

Findings. The legal regulation of the openness and accessibility of information of the budget process at all stages of its functioning was explored; its imperfection, which is connected with the versatility of the management process and the number of participants, was established. It was determined that the criterion for a qualitative assessment of the transparency of the budget mechanism is democratization tools: the management of the mechanism was provided by the organizational-institutional components and for the use of program-targeted management.

It has been established that existing practices of evaluating the transparency of budget relations have the development of full-scale software in terms of automatic calculations, integrated into related online platforms and technical support facilities.

It was noted that there is a need to improve the existing tools for assessing local budgets, allowing them to comprehensively assess their transparency at all stages and levels of the budget process.

Originality. In-depth scientific and methodical apparatus for forming the analytical base of the system of indicators of the existing practice of disclosure of information, which unlike the existing one, provides an opportunity to integrate and agree on monitoring instruments, evaluation of effectiveness with the procedure of democratic accountability and contributes to the transparency of the budget mechanism in Ukraine.

Practical value. The results of the study can be proposed for implementation in the public sector, which will

facilitate the establishment of an effective monitoring system for ensuring public access to the budget process and inform about the issues of drafting, reviewing, approving and implementing local budgets, both at the level of the individual community and in Ukraine as a whole.

Key words: budget transparency, democratization tools, integrated online platforms.

Соломина А.В., Гавриш О.С., Махницький А.В. ОБЕСПЕЧЕНИЕ ТРАНСПАРЕНТНОСТИ БЮДЖЕТНОГО МЕХАНИЗМА В УКРАИНЕ

Цель. Обобщение теоретических, методических положений и практических рекомендаций обеспечения транспарентности бюджетного механизма в Украине.

Методика исследования. Основные результаты исследования освещены с помощью: диалектического метода относительно познания экономических явлений и использованы при анализе правовой трактовки обеспечения прозрачности бюджетного процесса и теоретических основ; системного подхода, который позволил структурировать инструменты управления в контексте формирования взаимосвязи между мониторингом и оценкой существующих практик публичной результативности.

Результаты. Исследовано правовое регламентирование открытости и доступности информации обеспечения бюджетного процесса на всех стадиях его функционирования; установлено его несовершенство, связанное с многогранностью процесса управления и количеством участников. Определено, что критерием качественной оценки транспарентности бюджетного механизма является демократизационные инструменты: управление механизмом обеспечивается организационно-институциональными составляющими с использованием программно-целевого управления.

Установлено, что существующие практики оценки транспарентности бюджетных отношений имеют разработки полномасштабного программного обеспечения в части автоматических расчетов, интегрированные в сопутствующие онлайн-платформы и средства технического обеспечения.

Замечена необходимость усовершенствования существующего инструментария оценки местных бюджетов, что позволит комплексно оценить их прозрачность на всех стадиях и уровнях бюджетного процесса.

Научная новизна. Углублен научно-методический аппарат формирования аналитической базы системы показателей существующей практики раскрытия информации, который, в отличие от существующего, дает возможность интегрировать и согласовать инструменты мониторинга, оценки результативности процедуре демократических согласований и способствует обеспечению транспарентности бюджетного механизма в Украине.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования могут быть предложены для внедрения в государственном секторе управления, что будет способствовать созданию эффективной системы мониторинга обеспечения доступа общественности к бюджетному процессу и информирование по вопросам составления, рассмотрения, утверждения и исполнения местных бюджетов как на уровне отдельной общины, так и в Украине в целом.

Ключевые слова: транспарентность бюджета, демократические инструменты, интегрированные он-лайн платформы.